

[Fisker.]

i Stedet, naar man gør Forsøg paa at drage Forslagets Konsekvenser.

Det første Spørgsmaal, som da rejser sig, vil rimeligvis blive dette: Er en Rentesenkning paakrævet, og i bekræftende Fald vil det da ikke være muligt at gennemføre en saadan ad Frivillighedens Vej? Jeg vil gerne til det sidste sige, at det vilde have været i høj Grad ønskeligt, om Bankerne og Sparekasserne kunde have afgjort dette Spørgsmaal uden Rigsdagens Medvirken. Desværre har dette ikke været Tilfældet. Vort Erhvervslivs stedse vanskeligere Vilkaar, det voksende Tryk, som Krisen medfører, og som reducerer Befolkningens Indtjeningsevne stærkt, har gjort det overordentlig vanskeligt at naa frem ad den Vej trods de Forsøg, der er gjort. Visse Steder synes det vedblivende meget svært for Banker og Sparekasser at tale sig til Rette om denne Sag. I Begyndelsen af dette Aar fremsatte Provinsbankerne en fælles Udtalelse, hvori man erklærede sig villig til at gaa med til en Sækning af Indlaansrenten til $3\frac{1}{2}$ pCt. under Forudsætning af, at tilsvarende Nedsættelse fandt Sted andetsteds, altsaa i andre Pengeinstitutter. Men da Sparekasserne saa nogle faa Dage senere som Betingelse for en Nedsættelse af Indlaansrenten til $3\frac{1}{2}$ og 4 pCt. krævede en samtidig Konvertering af samtlige 5 pCt.s og ligeledes $4\frac{1}{2}$ pCt.s Obligationer, var Vejen fremad spærret allerede i selve Starten. En Konvertering af disse Obligationer, naar 4 pCt. Laanene noteres betydeligt under Pari, er i Virkeligheden ugørlig, og da der ikke senere har vist sig større Mulighed for at naa et Resultat ad den Vej, og man tillige maatte ønske en noget stærkere Rentesenkning end den foreslaaede, stiller Sagen sig i Øjeblikket saaledes, at for saa vidt Kravet om en betydelig Rentesenkning under Hensyn til den svigtende Forrentningsevne hos Erhvervene bør imødekommes, er den lovfæstede Maksimalrente den eneste farbare Vej, der fører til Maalet.

Efter min Opfattelse maa det siges at være tvingende nødvendigt, at Gældsbyrden lettes. Under de herskende Forhold maa Kapitalejerne og Kapitalforvalterne kunne indse det umulige i at opretholde et Rentniveau, naar alt andet, som skulde underbygge dette Niveau, efterhaanden svigter.

Følgerne udebliver da heller ikke. Stagnationen i Erhvervene og de mange ledige Penge, hvori Bankerne svømmer, er synlige Vidnesbyrd om, at en saadan Rentepolitik i Længden vil undergrave sig selv og derfor heller ikke i det lange Løb vil være i Kapitalejernes Interesse. Man vil med langt større Ret kunne hævde, at Kapitalværdien som Følge af denne Politik i det lange Løb vil udsættes for en endogsaa meget kraftig Decimering. Jeg kan derfor ganske tiltræde, hvad den højtærede Handelsminister udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse, at en Sækning af Renteniveauet maa tilstræbes overalt, hvor Gæld er stiftet, idet nemlig Gælden er stiftet under ganske andre Forudsætninger end dem, man i Øjeblikket maa arbejde under. Dette er da ogsaa Formaalet med denne Lovgivning. Det er Hensigten, at man ved Nedsættelse af Indlaansrenten til 3 og $3\frac{1}{2}$ pCt., i visse Undtagelsestilfælde $\frac{1}{2}$ pCt. højere, ikke alene vil fremkalde en lavere Forrentning af Udlaanene, men tillige aabne Mulighed for en Sækning af Renten af faste Laan ved en Konvertering af de højest forrentede Obligationer. Ikke alene den høje Udlaansrente, der i stor Udstrækning endnu naar op til 7—8 pCt., naar alt tages med, men ogsaa den mægtige Prioritetsgæld føles i Øjeblikket som en utaalelig Byrde af de producerende og arbejdende Erhverv, og ikke mindst Landbrugererhvervet er ude af Stand til at klare indgaaede Forpligtelser, der er paaført Erhvervet under ganske andre Produktionsmuligheder end dem, der nu foreligger. Medens Landbrugets Prioritetsgæld umiddelbart før Krigen androg ca. 1 700 Mill. Kr., voksede Tallet meget stærkt under Krigen. I 1926 var Pantegælden steget til 3 Milliarder, og i Dag maa den regnes at udgøre 4 Milliarder, hvortil kommer en betydelig løs Gæld, der kan anslaaes til ikke under $\frac{1}{2}$ Milliard. Man maa selvfølgelig tage Bjendommenes Værdistigning i Betragtning, naar man skal udmaale det voksende Rentetryk, men det maa staa klart for enhver i Øjeblikket, at under de nuværende Vilkaar, med den Krise, som i ganske særlig Grad har ramt dette Erhverv — først dette Erhverv og senere efterhaanden adskillige andre —, magter Erhvervet ikke at bære denne Byrde. I den af Landbokommissionen i 1911 afgivne Betænkning fremhæves, at